

Список використаної літератури

1. Manuel F. U. *Utopian thought in the Western World* ; Manuel F. U., Manuel F. P. Cambridge (Mass.) : University Press, 1979. 896 p.
2. Аинса Ф. *Реконструкція утопии*. М. : Наследие, 1988. 123 с.
3. Бахтин М. Эпос и роман. *Вопросы литературы*. М. 1970. № 1. С. 12.
4. Кучер В. В. Поетика роману-антиутопії в рецепції сучасного літературознавства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. : Філологічна*. 2013. Вип. 36. С.185
5. Іконнікова М. В. Антиутопічний дискурс в оцінці літературознавства ХХ століття. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2007. № 33. С. 142–145.
6. Рабинович В. С. *Олдос Хаксли : еволюція творчества*. Екатеринбург, 1998.

Науковий керівник: к. пед. н., доцент Кретьова О. І.

Хартник Т.В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЗИ ДУГЛАСА КОУПЛЕНДА (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «ДОКИ ПОДРУГА В КОМІ»)

Дуглас Коупленд – канадський журналіст і письменник, який написав більше десяти романів і випустив декілька збірників есе, ставши одним з найпопулярніших сучасних письменників-постмодерністів.

Проза Коупленда, як і вся література постмодернізму, являє собою територію повної свободи, сюрреалістичної метафоричності, а також діалогу як рушійної сили розповіді. [2]. Мікрокосм письменника створений різноманітними художніми засобами, включаючи елементи фантастики і постапокаліптичні тенденції. Таким чином, жанрова приналежність більшості творів автора відноситься до антиутопії.

Роман Дугласа Коупленда «Доки подруга в комі» описує майбутнє, яке приводить до апокаліпсису. Після виходу роману в 1998 році критики писали, що його сюжет вартий прози Воннегута, який автор виклав в саркастичній манері Брета Істона Еліса. Символічно, що роман «Доки подруга в комі» був заявлений як останній, який Коупленд написав в статусі молодої людини. Крім того, цей літературний матеріал є результатом боротьби автора із затяжною депресією [6].

Реальність, фантастика і гротеск переплітаються в цьому непростому творі настільки щільно, що підібрати для нього влучне жанрове визначення доволі складно. Вдумливий аналіз роману дає змогу назвати його іронічною антиутопією, соціальною сатирою, інтелектуальною фантастикою і навіть «романом дорослішання» – такі дефініції більш ніж доречні. Звертаючись до певних біблійних сюжетів, автор пропонує повернутися до сакрального ядра буття – віри в спасіння.

Мотив попередження – один з центральних в творах цього жанру, не є виключенням і роман «Доки подруга в комі» [4]. Крізь сюжет червоною лінією проходить тема конфлікту між людиною і соціумом. Герої не можуть вписатися в систему, не втративши себе і свій внутрішній світ [5]. Суспільство нав'язує правила життя, моральні цінності, спонукає до постановки хибних цілей. Прагнення непотрібних речей, нецікава робота, надмірна жага влади і грошей спотворюють особистість. В результаті процес дорослішання характеризується як болючий та навіть небажаний.

Труднощі знаходження балансу між власним «Я» і суспільним тиском призводять до інфантилізму та небажання бути учасником зрілого діалогу поколінь. В романі Коупленд не тільки ставить питання сенсу життя в цілому, але й звертається до проблеми вибору життєвого шляху, тобто відношення до сьогодення, до буденної реальності.

Фрагментарність текстів – притаманна риса творчості Дугласа Коупленда, і є співзвучною процесам самосвідомості, самовідчуття молодих людей, які завжди виступають головними героями в творах письменника. В зображенні підліткового життя героїв роману

«Доки подруга в комі» Коупленд робить акцент на візуально-чуттєвому компоненті, описуючи запахи, кольори та звуки.

Проза роману характеризується яскравою метафоричністю: кома та сон передають стан як суспільства в цілому, так і окремих людей. Час в романі – явище метафізичне, і не піддається цілісному осмисленню. Апокаліпсис, який зображений у вигляді епідемії – не випадковість, а умисне акцентування на загальній байдужості та одноманітності існування соціуму, відсутність вищих цінностей та прагнень, що є на думку автора смертельно небезпечним.

«Майбутнє не визначене. Злий рок – випроводування невдах», «Вказівка на чужі гріхи ще не робить тебе праведником», «Веселощі стали ширмою, яка прикриває готовність забитися в істеричі» [3]– ось лише деякі гучні рядки з роману «Доки подруга в комі». Полотно розповіді легко розходить на цитати, що підкреслює його злободенність. Певні авторські думки схожі на лозунги і статуси в соціальних мережах.

Проза Коупленда – динамічна, інтертекстуальна, але не відрізняється особливою естетичністю. Опис зовнішності героїв, інтер'єрів та екстер'єрів надзвичайно лаконічний. Загальний посил роману набагато важливіший за детальні описи, які письменник залишає для творчої уяви читача. Таким чином, якщо абстрагуватися від фантастичних елементів розповіді, подібна історія могла статися будь-де.

За Олександром Галичем літературний твір є частиною культурної спадщини народу, частиною його історичної пам'яті[1]. В цьому контексті текст роману «Доки подруга в комі» являє собою фіксацію духу епохи, її внутрішніх та зовнішніх проявів. Відсилки до подій, які дійсно відбувалися у Ванкувері під час розгортання історії роману, сприяють більш серйозному відношенню до сюжету, викликають певні ностальгічні асоціації.

Зміст даного художнього твору в цілому відображає емоційний стан автора, передає його суто суб'єктивне бачення світу. Коупленд пропонує читачеві сприймати події в романі як об'єктивну картину життя покоління кінця 90-х років ХХ століття, хоча було б правильнішим говорити про внутрішньо-емоційний стан розповідачів історії (їх в романі двоє) в контексті даної історичної епохи.

Необхідно зауважити, що даний роман малодосліджений літературознавцями. Наявна нині критика переважно складається з коротких рецензій зарубіжних авторів, в яких передається загальний зміст твору. В українських джерелах інформація за цією темою відсутня, як немає і якісного перекладу українською мовою. Таким чином, дослідження особливості прози Дугласа Коупленда на прикладі роману «Поки подружка в комі» є особливо актуальним.

Список використаної літератури

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є., Теорія літератури. Науковий редактор: Олександр Галич. Київ: Либідь, 2005. 460 стор.
2. Горький[інтернет-ресурс] URL: <https://gorky.media/context/kratchajshhee-vvedenie-v-literaturu-postmoderna/> (Дата звернення: 14.02.21)
3. Коупленд Д. Пока подружка в коме. Москва : АСТ, 2017. .
4. Литмир, електронна бібліотека [інтернет-ресурс]URL: <https://www.litmir.me/br/?b=54082> (Дата звернення: 17.02.21)
5. Ускова В.А. Взаимодействие антиутопических и постапокалиптических тенденций в романе Д.Коупленда «Пока подружка в коме». Студентський науковий журнал «Грани науки». 2015. Т.3. №3. С.36–40.
6. LitReactor [інтернет-ресурс]URL: <https://litreactor.com/columns/from-x-to-a-a-douglas-coupland-primer> (Дата звернення 18.02.21).

Науковий керівник: к. ф. н. Заїковська О.М.